

Šľachtiteľský program plemena dorper

Úvod šľachtiteľského programu:

Tento šľachtiteľský program je vypracovaný s ohľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootecnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení Nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat („nariadenie o plemenitbe zvierat“).

Šľachtenie plemena dorper vychádza zo Zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o šľachtení a plemenitbe“) a Smernice Rady 89/361/EHS týkajúcej sa čistokrvných chovných oviec a kôz. Napĺňanie šľachtiteľského programu sa vykonáva v súlade so Zákonom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení vyhlášky č. 49/2015 Z. z., Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajšku hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat, Rozhodnutím Komisie 90/254/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre schvaľovanie organizácií a združení chovateľov, ktoré zakladajú alebo vedú plemenné knihy pre čistokrvné plemenné ovce a kozy, Rozhodnutím Komisie 90/255/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre zápis čistokrvných plemenných oviec a kôz do plemenných kníh; Rozhodnutím Komisie 90/256/EHS, ktorým sa stanovujú metódy pre monitorovanie úžitkovosti a posudzovanie genetickej hodnoty čistokrvných plemenných oviec a kôz, Rozhodnutím Komisie 90/257/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria schvaľovania čistokrvných plemenných oviec a kôz a používania ich spermy, vajíčok a embryí na plemenárske účely, Rozhodnutím Komisie 90/258/EHS stanovujúcim zootecnické certifikáty o pôvode čistokrvných plemenných oviec a kôz, ich spermy, vaječných buniek a embryí. Napĺňanie tohto šľachtiteľského programu sa musí vykonávať v súlade so štatútom plemenných kníh pre ovce chované na Slovensku. Tento šľachtiteľský program vychádza aj z dlhodobých stanovými zásadami v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení daného plemena na území Slovenskej republiky.

Napĺňanie a dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, ako chovateľská organizácia nesúca šľachtiteľský program podľa Nariadenia EPaR č. 2016/1012 a ako uznaná chovateľská organizácia podľa zákona č. 194/1998 o šľachtení a plemenitbe poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vedením plemennej knihy.

Šľachtiteľský program je sústava šľachtiteľských opatrení vedúcich k zmeneniu tých vlastností a znakov hospodárskych zvierat, ktoré rozhodujú o plnení cieľa chovu. Pri zachovaní zdravia a ekonomiky chovu. Na naplnenie šľachtiteľského programu sa stanovuje chovný cieľ.

Cieľom tohto šľachtiteľského programu je zvyšovanie genetickej hodnoty a úžitkovosti jedincov daného plemena na území Slovenskej republiky tak, aby mal nadväzovať na šľachtiteľské programy a chovné ciele v krajine pôvodu plemena a v ostatných krajinách Európskej únie. Tento šľachtiteľský program sa vzťahuje na územie Slovenskej republiky.

Charakteristika plemena

Plemeno dorper („DP“) bolo vyšľachtené v Južnej Afrike v roku 1930, a to krížením perzských čiernohlavých oviec s baranmi plemena dorset horn. Barani tohto plemena vytvorili u plemena dorper predpoklady pre rýchlu rastovú schopnosť a veľmi kvalitný telesný rámec a perzská čiernohlavá ovca vytvorila u plemena dorper dedičné predpoklady pre neselektívnu pastvu, plížnutie srsti, otužilosť, nenáročnosť a vynikajúce materské vlastnosti. Toto šľachtenie vyústilo k dvom typom plemena dorper, a to čiernohlavému typu (dorper) a typu bielu (White Dorper, t.j. biely dorper). Pre plemeno sú charakteristické výborné reprodukčné parametre a vynikajúce jatočné ukazovatele.

Dorper patrí medzi tučnochvostové ovce. Ovce sú charakteristické krátkou, priliehavou čiernou alebo bielou srstou na hlave, zvyšok tela je bieleho sfarbenia. Plemeno sa radí medzi tzv. srstnaté plemená, t.j. trup je pokrytý srstou podobnej krátkej vlne, ktorá je schopná plíznuť. Ovce plemena dorper sa nestrihajú. Barany sú veľmi dobre osvalené, dosahujú hmotnosť 90 až 120 kg, bahnice 50 až 80 kg.

Úžitkové vlastnosti plemena

Dorper je nenáročné plemeno so schopnosťou veľmi dobre využívať krmnú dávku. Rýchlo sa adaptuje na rôzne klimatické podmienky. Z jatočného hľadiska produkuje veľmi kvalitné jatočné telo, s malým obsahom tuku a s nepatrným ovčím zápachom. Jahňatá do 100 - 120 dní dosiahnu prírastok živej hmotnosti až 36 kg. Jahňatá sa rodia malé, s výbornou rastovou schopnosťou. Opracovaná koža nazývaná „Cape Glovers“ je veľmi kvalitná a cenená v kožiarskom odvetví. Bahnice sú schopné dosiahnuť pri intenzívnej reprodukcii v 8 mesačných intervaloch (bahnenie 3x za 2 roky) priemernú plodnosť 150 %, čo znamená 2,25 jahňaťa za rok.

Postup šľachtenia plemena

Šľachtiteľský program v chove mäsových plemien na Slovensku a tak isto aj v chove plemena dorper je zameraný na zlepšenie ukazovateľov úžitkovosti. Základnou formou šľachtenia je čistokrvná plemenitba so zámerom zlepšiť produkciu mäsa. Šľachtenie je založené na výbere najlepších jedincov do pozície rodičov ďalšej generácie. Základom šľachtiteľskej práce pre správne vytypovanie najlepších zvierat bude aj naďalej kontrola úžitkovosti KÚOaK. Získané dáta sa okrem selekcie zvierat môžu používať aj na odhad plemenných hodnôt úžitkových parametrov vhodnými štatistickými metódami podľa metodiky schválenej Šľachtiteľskou radou. V chovoch sa môže využívať aj genomické hodnotenie plemenných zvierat. Uplatňovanie konkrétnych metód selekcie v rámci šľachtenia jednotlivých plemien oviec a kôz určí Šľachtiteľská rada oviec a kôz svojim uznesením.

Kontrola úžitkovosti bude sledovať hlavne informácie o plodnosti bahníc, intenzite rastu a osvalení. Do sledovania môžu byť zaradené aj niektoré objektívne ukazovatele zmäsilosti (plocha MLT, hrúbka podkožného tuku).

Kontrolu úžitkovosti oviec a kôz vykonáva Zväz chovateľov oviec a kôz na základe nariadenia EPaR 2016/1012 a poverenia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, alebo ním poverená tretia strana. Výkon KÚOaK sa riadi metodikou schválenou orgánmi ZCHOK na to oprávnenými.

Keďže sa jedná o málo početnú populáciu, ktorá sa na Slovensku chová len krátke časové obdobie je potrebné rátať s nákupom plemenníkov zo špičkových chovov v EÚ.

Plemenná kniha oviec sa riadi osobitným štatútom vypracovaným v súlade s platnou legislatívou a schválením orgánmi ZCHOK na to oprávnenými .

Geografické vymedzenie

Tento šľachtiteľský program je uplatňovaný výhradne na území Slovenskej republiky.

Plemenný štandard a chovný cieľ mäsového plemena dorper chovaného v SR

Hlavné ukazovatele:

Ukazovateľ		dorper - DP
Základná charakteristika	<i>Plemenný štandard</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitné mäsové plemeno vhodné k pripúšťaniu jariek v 1. roku. • Plemeno patriace do skupiny srstnatých plemien oviec. • Plemeno s veľkým telesným rámcom a výborným osvalením. • Nenáročné plemeno vyznačujúce sa výbornou plodnosťou, s možným bahnením 3 krát za 2 roky..
Úžitkové zameranie	<i>Plemenný štandard</i>	Špecializované mäsové plemeno.
	Chovný cieľ	Mäsový úžitkový typ. Prioritné zameranie: produkcia ťažkých jatočných jahniat, s výborným využitím pastvy a možným bahnením 3 x za 2 roky.
Hmotnosť bahníc	<i>Plemenný štandard</i>	60 - 80 kg
	Chovný cieľ	70 - 80 kg
Hmotnosť plemenných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	90 - 120 kg
	Chovný cieľ	100 - 120 kg
*Hmotnosť jariek	<i>Plemenný štandard</i>	50 kg
**Hmotnosť aukčných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	60 kg
	Chovný cieľ	70 kg
PDP do 100 dní jahničky	<i>Plemenný štandard</i>	0,280 kg
	Chovný cieľ	0,320 kg
PDP do 100 dní baránky	<i>Plemenný štandard</i>	0,320 kg
	Chovný cieľ	0,360 kg
Jemnosť vlny	<i>Plemenný štandard</i>	Srstnaté plemeno
Plodnosť na obahnenú ovcu	<i>Plemenný štandard</i>	150 %
	Chovný cieľ	210 % (prepočet na bahnenie 3 x za 2 roky)

* hmotnosť jariek do 1 roka musí byť minimálne na úrovni 2/3 živej hmotnosti bahníc ** uvádzaná hmotnosť sa týka baranov vo veku nad 1 rok, do 1 roka musí mať baran minimálne 2/3 živej hmotnosti aukčného barana